

РЕЦЕНЗИЯ

**от проф. д.пс.н. Веселин Костов Василев,
Пловдивски университет „Паисий Хилендарски”**

**на дисертационния труд за присъждане на образователната
и научна степен „Доктор”
в област на висше образование: 3. Социални, стопански и правни
науки”, професионално направление: 3. 2. Психология,
Научна специалност: „Педагогическа и възрастова психология”**

Автор: Димитрула Евангелос Косина

Тема: Самооценка и самоконтрол на учениците от 7 до 12 години

Научен ръководител: доц. д-р Мария Мутафова

1. Общо описание на представените материали

Със заповед на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски” съм определен за член на Научното жури за защита на дисертационен труд на тема „Самооценка и самоконтрол на ученици от 7-12 години” за придобиване на образователната и научна степен „Доктор” в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3. 2. Психология, научна специалност „Педагогическа и възрастова психология”.

Автор на дисертацията е Димитрула Евангелос Косина, докторант към катедра „Психология”, с научен ръководител доц. д-р Мария Мутафова.

Представеният от Димитрула Косина комплект материали включва всички предвидени и необходими документи.

2. Кратки биографични данни на докторанта

Димитрула Косина е зачислена в докторантура в катедра „Психология“ на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград и след успешното провеждане на докторантското обучение е отчислена с право на защита. Тя е представила напълно завършен дисертационен

труд и автореферат на дисертацията си, което я прави готова за официалната защита на своята дисертация.

3. Актуалност на тематиката и целесъобразност на поставените цели и задачи

Темата на дисертацията на Димитрула Косина е несъмнено актуална, като много интересна я прави това обстоятелство, че е разположена на границата между фундаменталните (базисни) характеристики на личността и приложно-поведенческите ѝ характеристики, които са достъпни за емпирично изследване и имат важна роля в практически насочената регулация на поведението. В тази формулировка и в контекста на изследователския си замисъл проблематиката не се отнася към интензивно разработваните, поне в нашата страна.

На базата на изследователския си замисъл и общата цел на изследването Димитрула Косина е формулирала 6 конкретни задачи (организационни и изследователски), както и система от 5 хипотези. Така замисълът е конкретизиран в коректен и ясен изследователски проект, който ориентира и осмисля емпиричното проучване.

4. Познаване на проблема

Цялостната разработка свидетелства, че Димитрула Косина познава в дълбочина и необходимия мащаб избрания за изследване проблем. Това се доказва както от обширния и компетентен обзор-анализ, така и от емпиричното изследване, осъществено с необходимата сръчност.

5. Методика на изследването

За емпиричното изследване докторантът е подбрала два изследователски инструмента – Скала за глобалната самооценка на Розенберг и Скала за изследване на самоконтрола – които са напълно адекватни на изследваните феномени. Чрез тях са събрани релевантни на изследователския замисъл емпирични данни и той е реализиран напълно.

За собствено участие в подготовката и валидизацията на инструментите докторантът не съобщава, но в случая това участие не се е наложило.

6. Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд на Димитрула Косина съдържа 132 страници основен текст и три кратки приложения, представящи използваните тестове. Текстът на дисертацията е разпределен в увод и три глави, а използваната литература включва общо 128 заглавия – всички са представени на латиница, но някои са транскрибирани работи на български автори. Емпиричните данни са представени в 38 таблици и 2 фигури.

В първа глава се съдържа обширен и многопосочен обзор на разнообразни психични феномени и съответните конструкти, в които са включени основни източници (трудовете) и авторитетни автори. Обзорът показва добрата информираност на докторанта в избраната тематичната област, но също така навлиза и в други тематики, извън основното тематично русло, което на моменти изглежда като самоцелно демонстриране на начетеност.

Във втора глава е представен дизайнът (методолого-организационната рамка) на изследването, като ясно и стройно са формулирани целта, задачите, хипотезите, изследваните лица и изследователския инструментариум (използваните методи). Проведеното емпирично изследване обхваща 120 изследвани лица – ученици на възраст от 7 и 12 години.

В трета глава са представени емпиричните резултати, подредени в 38 таблици и фигури. Те са проследени и статистически анализирани съобразно предпоставените хипотези, като таблиците са придружени с лаконични, обяснителни коментари. Докторантът Димитрула Косина показва нужните умения в използването на подходящи статистически средства за обработка на данните от емпиричните изследвания.

Анализът на емпиричните данни е представен обобщено в заключителна дискусия, която е точна, но кратка. Тя е обединена с общите изводи, при които изследователските резултати са съотнесени с предпоставените по-рано задачи и хипотези.

Като цяло изследването съдържа нужните свидетелства за изследователската култура и подготовка на Димитрула Косина. Тя се проявява както в плана на теоретичния анализ, така и в сферата на емпиричните психологически проучвания.

7. Приноси и значимост на разработката за науката и практиката

Докторантката Димитрула Косина е разграничила четири основни приноси, и по мое мнение личната ѝ самооценка е дори скромна – могат да се набележат и други приносни моменти в работата. Приносите са основателни (добре обосновани) и достатъчно сериозни и стойностни, поради което напълно ги приемам.

8. Преценка на публикациите по дисертационния труд

Димитрула Косина е публикувала три статии по темата на дисертацията, като две публикации са самостоятелни и една – в съавторство, а всички те са публикувани в сборници от конференции или научни трудове. По този начин съдържанието на дисертацията е станало известно на научната общност и може да се приеме, че е апробирано успешно.

9. Лично участие на докторантката

Няма причини да се съмняваме, че представеният дисертационен труд е лично дело на докторанта.

10. Автореферат

В автореферата е представено пълно и точно най-важното от съдържанието на дисертационната разработка, като е спазено изискването авторефератите на чуждестранни докторанти да са с разширен обем (авторефератът на рецензираната дисертация е с обем от 72 страници).

11. Критични бележки и препоръки

Естествено във всяка работа на млад изследовател придирчивият оценител би могъл да намери и някои недостатъци. Например в теоретичния обзор някои анализи са тематично отдалечени от основния проблем. Но в рецензираната дисертация преобладават достоинства и те следва да определят общата оценка.

12. Препоръки за бъдещо използване на дисертационните приноси и резултати

Към изводите от емпиричното изследване докторантът е прибавила и една кратка (и уместна) препоръка за практиката, поради това аз ѝ отправям препоръката в бъдещата си изследователска и практическа работа да обърне специално внимание и усилия за разработването и разширяването на практическа програма и технология за повишаване и/или корекция на самооценката и самоконтрола на младите хора.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дисертационният труд на Димитрула Косина напълно изпълнява своето квалификационно предназначение – да покаже и докаже теоретичния и изследователски потенциал на докторанта. В дисертацията е представено самостоятелно извършено теоретико-емпирично психологическо изследване, което удовлетворява изискванията на ЗРАСРБ и националния правилник за неговото приложение. Налице са всички основания за да се оцени рецензираната дисертация положително и поради това **предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на нейния автор Димитрула Евангелос Косина образователната и научна степен „Доктор”** в професионално направление „Психология”.

11. 10. 2021 г.

Рецензент:
/Проф. д.пс.н. Веселин Василев/